

MEDINIJEV ZBORNIK

Zbornik o Miloradu Mediniju. Zbornik radova sa Znanstvenoga skupa Zagreb – Dubrovnik, 9. – 11. studenoga 2017. Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, 2018.

Godine 2018. u Zagrebu je objavljen još jedan zbornik radova u nizu Hrvatski književni povjesničari, šesnaesti po redu. Ovoga puta to je zbornik o Miloradu Mediniju (Dubrovnik, 1874. – Dubrovnik, 1938.), hrvatskome književnom povjesničaru i političaru, koji je rezultat Znanstvenoga skupa o Miloradu Mediniju održanoga u Zagrebu i Dubrovniku od 9. do 11. studenoga 2017. godine, u organizaciji Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i suorganizatora Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Filozofskoga fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Sveučilišta u Zadru, Sveučilišta J. Dobrile u Puli, Hrvatskoga filološkog društva i Ogranka Matice hrvatske u Varaždinu. Urednik *Zbornika* prof. dr. sc. Tihomil Maštrović u “Riječi urednika” izražava nadu da će *Zbornik* u znanstvenoj i kulturnoj javnosti osvijetliti ulogu i mjesto “tog neopravdano zaboravljenog književnog povjesničara u hrvatskoj književnoj historiografiji i kulturi uopće”.

Osim “Riječi urednika”, *Zbornik* sadrži dvadeset i sedam radova sa znanstvenoga skupa, Dodatak u kojemu Josipa Dragičević donosi detalje iz životopisa Milorada Medinija, bibliografiju i literaturu o Miloradu Mediniju, pozdravne riječi sa skupa te kroniku znanstvenoga skupa.

Ivo Banac u izvornome znanstvenom radu “Milorad Medini i dubrovačka povijest” analizira Medinijeve radove vezane uz povijest Dubrovnika i Dubrovačke Republike, posebno se obazirući na Medinijeva razmišljanja o kulturi i političkome identitetu dubrovačke komune. Banac ističe kako se Medini “nije libio prekoriti ono što mu se u rodnom gradu činilo neprikladnim” misleći pritom na dubrovački nemar prema kulturi, neiskrenost u odnošenju prema kraljevima, posebice Ludoviku Velikom, te okrutnost dubrovačke politike. Tihomil Maštrović u radu “Medinijev prinos hrvatskoj književnoj historiografiji” Medinija smješta u krug onih hrvatskih književnih povjesničara koji su prepoznali važnost potrebe pisanja sinteze hrvatske književnosti krajem XIX. i početkom XX. stoljeća. Medinijevih kroatističkih vršnjaka i njihova djelovanja, Milana Rešetara, Nikole Andrića, Tome Matica, Dragutina Prohaske i drugih, sjeća se Slobodan Prosperov Novak u svome referatu “Milorad Medini i njegovi kroatistički vršnjaci”. Prosperov Novak ključnim trenutkom za značajniji napredak kroatističke filologije smatra dolazak Vatroslava Jagića na bečku slavistiku 1886. godine. Jagićev bečki seminar iznjedrio je “zamjetan kadrovski aparat koji je

uključivao desetke slavistički i komparatistički treniranih hrvatskih kroatista koji su (...) stvorili uvjete koji su na nacionalnom planu od tada pa do danas trajno osiguravali stalan korpus proučavatelja hrvatske književnosti” (str. 49).

Katica Čorkalo-Jembrić u svom radu “Medinijeva *Povijest hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku* u fokusu stručnih i ideoloških rasprava” donosi reakcije hrvatskih povjesničara na Medinijevu *Povijest* (1902.) koja je osim interesa struke (T. Maretić, B. Vodnik i D. Bogdanović) izazvala i velike prijemore “zbog naslova koji je silno uznemirio zagovornike hrvatsko-srpskoga zajedništva” (str. 52). Za “po-hrvačivanje” dubrovačke književnosti i ignoriranje srpske književne tradicije u Dubrovniku Medinija optužuju Radivoje Vrhovac, Tihomir Ostojić, Danilo Živaljević i Petar Kolendić. Čorkalo-Jembrić donosi i Rešetarovu obranu Medinija te argumente samog autora *Povijesti*. O metodološkim aspektima Medinijeve *Povijesti* piše Nina Aleksandrov-Pogačnik, dok tragom njegove metodologije ide Antun Pavešković u svojoj studiji u kojoj se posebno bavi Medinijevim prinosima o Mavru Vetranoviću i drugim piscima. Na Medinijevu studiju o Vetranoviću posebno se osvrnula Zaneta Sambunjak u radu “Erudicija i kreativnost Milorada Medinija u studiji o *Pelegrinu Mavra Vetranovića*”. Medinijevo bavljenje kompleksnim pitanjima o Marulićevim začinjavcima donosi Ružica Pšihistal u radu “Marulićevi *začinjavci* prije i poslije Medinija – kritički osvrt na homersko pitanje hrvatske književnosti”. Pšihistal se, osim Medinijevim tezama, bavi i tezama znanstvenika koji su se javili prije i poslije njega te na koncu u posebnome poglavlju nudi prijedloge za nova istraživanja.

Dubravka Bunčić u svom radu istražuje strategije pamćenja i oblikovanje nacionalnoga identiteta u Medinijevoj *Povijesti*, što prepoznaje kao posebno zanimljivu temu s obzirom na to da povijest pripada razdoblju tradicionalne hrvatske književne historiografije, odnosno počecima književnopovijesnoga usustavljivanja. Književnim i povijesnim obzorima M. Medinija iz očista moderne bavi se Ivan Pederin, a Medinijev odnos s Rešetarom istražuje Ana Batinić. Cvijeta Pavlović u svome je radu usmjeren na Medinijevo proučavanje Marina Držića kao lirika te njegove teze uspoređuje sa spoznajama suvremene znanosti o književnosti. Medinijevo bavljenje talijanskim izvorima hrvatske renesansne književnosti donosi Valnea Delbianco, a crticama iz talijanske književnosti u Medinijevoj *Povijesti* zaokupljena je Persida Lazarević di Giacomo. Hrvojka Mihanović-Salopek u radu “Srednjovjekovna crkvena himnodija i drama u Medinijevom istraživačkom pogledu” kritički razmatra Medinijev prinos u proučavanju najstarijih hrvatskih pasionskih misterija donoseći Medinijeve pozitivne domete, ali i naglašavajući određene previde. Medinijevu knjigu *Starine dubrovačke* iz 1935. godine posebno značajnom za proučavanje rane povijesti Dubrovnika i problema etnogeneze Hrvata vidi Jevgenij Paščenko. Autor Paščenko ističe Medinijev

govor o slavenstvu Dubrovniku u razdoblju “kada su nacistički, fašistički stavovi i praksa prema slavenstvu poprimali izražaje rasizma” (str. 251) te kritizira činjenicu da je njegov rad o ovoj problematici ostao gotovo nezapažen.

Recepciju Medinijeve *Povijesti* od njezina objavljivanja do danas, krenuvši od recepcije u književnim časopisima, donosi Andrea Sapunar-Knežević. Autorica detaljno istražuje i povijesti hrvatske književnosti, enciklopedije i leksikone koji navode Medinijevo djelo te zaključuje kako je recepcija iznimno brojna i raznolika, a prikazi u časopisima koji su se javili po izlasku vrlo vrijedni. U radu “Sustav renesansnih lirskih i epskih vrsta, podvrsta i pjesničkih oblika Milorada Medinija” Miljenko Buljac detaljno proučava sve pjesničke renesansne oblike, lirske i epske vrste te podvrste. Autor uočava kako Medini nije razvio senzibilnost za lirsko-epske pjesme te ih zato posebno izdvaja i utvrđuje njihova raznolika obilježja. Osim navedenoga, Buljac istražuje i utjecaje provansalske poezije, trubadurskoga pjesništva, talijanske pučke i pastirske pjesme, klasičnih uzora i novolatinske lirike. Crkvenom dramom kao književnim žanrom koji je bio predmet mnogih historiografskih rasprava, a unutar *Povijesti* M. Medinija bavi se Lidija Bogović. Ona posebno ispituje pitanje autorstva crkvenih prikazanja koja pripisuju Marku Maruliću, koje su otvorili Kukuljević i Jagić u XIX. stoljeću, a kojima se Medini priklonio. Autorica zaključuje kako Medini nije donio neke revolucionarne odgovore na to pitanje već svojim bavljenjem time dokazuje kontinuitet jednoga i danas suvremenog problema. Viktorija Franić-Tomić u svom radu Milorada Medinija naziva prvim tumačem dubrovačkih maskerata i donosi njegov rad na zadanu problematiku. Osim toga, autorica uspostavlja dijakronijski pogled na razvitak kritičkih interpretacija korpusa hrvatskih pokladnih pjesama i renesansnih maskerata. Estela Banov-Depope u svome se radu bavi usmenom književnošću i tradicijskom kulturom u Medinijevu književnopovijesnom radu, dok Vinicije B. Lupis donosi djelovanje kruga svećenika povjesničara i književnika Dubrovačke biskupije u prvoj pol. XX. stoljeća, koji su bili aktivni u vremenu djelovanja Milorada Medinija.

Robert Bacalja u svom radu “Milorad Medini, suradnik i urednik *Crvene Hrvatske*” analizira Medinijev književnokritički doprinos u časopisu, njegove kritike i književnopovijesne osvrtne na Jensenovu monografiju o Gunduliću, život i djelo Marina Držića te na prijevod Dantea Frana Uccelinija. Posebno Bacalja donosi i zalaganja Medinija kao urednika *Crvene Hrvatske* od 1907. do 1910. godine. Medinijeve političke članke u *Crvenoj Hrvatskoj*, posebno one u kojima je branio Supilovu politiku u borbi za državnopravno cjelovitu Hrvatsku uoči Prvoga svjetskog rata, analizira i Ernest Fišer koji časopis predstavlja kao politički tjednik u kojemu su surađivali dubrovački pravaši i narodnjaci. Autor ističe kako su oni u časopisu jasno predstavili svoje političke poglede “koji su bili oštro suprotstavljeni radikalnom nacionalizmu

pristaša Srpske stranke i njihovu savez s autonomašima” (str. 390). Nadalje, jezikom Milorada Medinija i *Crvene Hrvatske* bavi se Vlasta Fišer, dok Medinijevu suradnju u časopisu *Kršćanska škola* istražuje Josipa Dragičević. Autorica Dragičević analizira članke koji su bili reakcija na zahtjeve Saveza hrvatskih učiteljskih društava o poboljšanju učiteljskoga položaja, iznijete 1903., a koji su prožeti Medinijevim kršćanskim svjetonazorom. Također, Dragičević u poglavlju Dodatak u *Zborniku* donosi i “Nacrt za životopis Milorada Medinija”. Medinijev značajan prinos u području dubrovačkoga turizma istražuju Marija Benić-Penava i Daniel Dujmić.

U posebnome poglavlju *Zbornika* Lidija Bogović pripremila je kronološki poredanu raznoliku i opsežnu bibliografiju M. Medinija i literaturu o M. Mediniju, oslanjajući se na Katalog retrospektivne bibliografije članaka Leksikografskoga zavoda Miroslava Krleže koji sadrži dostupne podatke o člancima iz periodičnih publikacija za razdoblje do 1945. godine. Bogović popis dopunjava bibliografskim jedinicama dostupnim u katalozima knjižnica diljem Hrvatske. Osim navedenoga, Bogović je za *Zbornik* pripremila i kroniku Znanstvenoga skupa o Miloradu Mediniju.

Na samome koncu *Zbornika* donesene su pozdravne riječi sa Znanstvenoga skupa akademika Dubravka Jelčića i profesora Tihomila Maštrovića, predsjednika Organizacijskoga odbora Znanstvenoga skupa. Jelčić u svome govoru ističe veliku vrijednost inicijative profesora Maštrovića koji je prije više godina u okviru Hrvatskih studija pokrenuo znanstveno-istraživački projekt Hrvatski književni povjesničari, kojega je plod i ovaj zbornik. Maštrović se u svome pozdravnom govoru osvrće na dosad objavljene zbornike unutar spomenutoga projekta, iznosi zahvale te ukratko predstavlja život i djelovanje Milorada Medinija. Nadalje, Maštrović izražava očekivanja kako će ovaj zbornik ukazati na mjesto ukupnoga prinosa hrvatskoj znanosti o književnosti Milorada Medinija, kojega suvremena znanost “smatra jednim od onih književnih povjesničara hrvatske književnosti koji su utrli puteve suvremene književne historiografije u važnom trenutku njezina oblikovanja” (str. 527).

Ana Vulelija